

طرح درس حقوق عمومی در اسلام

دوره کارشناسی ارشد حقوق عمومی

ویرایش ۲/۱/۰

محمد منصورى بروجنى - بهمن ۱۴۰۲ - دانشگاه اصفهان

m.mansouri.b@ase.ui.ac.ir

mansoori66@gmail.com

۱ هدف ارائه درس

آشنایی با رویکردهای مختلف مسلمانان به مقوله دولت با تمرکز بر تجربه جمهوری اسلامی

۲ روش

برای حضور در هر جلسه، دانشجویان خلاصه‌ای دست‌نویس از منبع آن جلسه در حد یک صفحه تهیه و به مدرس ارائه می‌کنند. در ابتدای هر جلسه، مدرس توضیحی درباره نکات کلیدی منبع جلسه ارائه می‌دهد. سپس درباره دیدگاه نویسنده به بحث و بررسی پرداخته می‌شود. مباحثه درباره متفکر در سقف ۵۰ دقیقه انجام می‌شود.

کلیه دانشجویان در آغاز ترم یکی از مفاهیم مرتبط با حقوق عمومی را جهت انجام پژوهش انتخاب کرده و در دومین جلسه، ارائه‌ای راجع به تحلیل این مفهوم انجام می‌دهند.

دانشجویان در طول ترم و متناسب با برنامه جلسات وظیفه دارند ادراک متفکر مورد بحث از مفهوم انتخابی را به صورت شفاهی ارائه کنند. این ارائه یا بر اساس مکتوبات متفکر انجام می‌شود یا با استنباط از دستگاه فکری وی راجع به مقوله دولت. چنانچه آثار متفکر مورد بحث هیچ دلالتی راجع به این مفهوم نداشته باشد، دانشجویان موظفند تحقیق خود را در آرای دیگر متفکران هم‌سو با شخص مورد بحث ارائه دهند. زمان ارائه برای هر دانشجو حداکثر ۵ دقیقه است. ارائه‌های شفاهی مربوط به تحقیق در ساعت دوم کلاس انجام می‌شود.

دانشجویان کار خود را به صورت یک‌جا در پایان ترم به صورت شفاهی و کتبی ارائه می‌کنند.

فعالیت مستمر دانشجویان در طول ترم ۶ نمره؛ و ارائه شفاهی و کتبی پایان ترم ۱۴ نمره دارد. ارزیابی ارائه پایان ترم بر اساس جدول ارزیابی پایان‌نامه کارشناسی ارشد دانشگاه اصفهان انجام می‌شود.

۲/۱ سرفصل‌ها

۲/۱/۱ ضرورت مطالعه مباحث حقوق عمومی در نسبت با امر دینی

۱. تیرنی، برایان؛ دین، قانون و پیدایش فکر مشروطه؛ ترجمه محمد راسخ و حسین بادامچی؛ انتشارات نگاه معاصر.

۲/۱/۲ رویکرد کلی اهل سنت و شیعیان به مسئله امور عمومی

۱. فیرحی، داود؛ نظام سیاسی و دولت در اسلام؛ انتشارات سمت. فصل چهارم؛ (مختصات عمومی خلافت اسلامی) و فصل هفتم؛ (مختصات عمومی امامت شیعه)

۲/۱/۳ اسلام سیاسی در قرن سیزدهم خورشیدی (کواکبی)

۱. کواکبی، عبدالرحمن بن احمد؛ طبائع الاستبداد؛ مترجم: عبدالحسین میرزا فاجار؛ به کوشش محمدصادق سجادی؛ ۱۳۶۴. پیوند دسترسی: <https://noorlib.ir/book/info/53029>

۲/۱/۴ اسلام سیاسی در قرن سیزدهم خورشیدی (میرزای نائینی-۱)

۱. نائینی، میرزاحمدحسین؛ تنبیه الأمة و تنزیه الملة. فصول اول تا سوم.

۲/۱/۵ اسلام سیاسی در قرن سیزدهم خورشیدی (میرزای نائینی-۲)

۱. نائینی، میرزاحمدحسین؛ تنبیه الأمة و تنزیه الملة. فصول چهارم و پنجم.

۲. از کتاب منية الطالب مطالعه «مسألة من جملة أولياء التصرف في مال من لا يستقل بالتصرف في ماله الحاكم»

و «مسألة في ولاية عدول المؤمنين». (در شرح مرحوم فیرحی از تنبیه، به صورت مترجم به پیوست کتاب آمده است.)

۲/۱/۶ رویکرد امتزاج دین و سیاست در اهل سنت (مودودی)

۱. مودودی، تدوین دستور اسلامی

۲. مودودی، ابوالاعلی، اصطلاحات چهارگانه در قرآن کریم، فصل چهارم دین.

۲/۱/۷ رویکرد امتزاج دین و سیاست در ایران (رویکردهای غیر فقهی)

۱. بازرگان، مهدی؛ مرز میان دین و سیاست؛ در: مجموعه آثار، جلد ۸، بنیاد فرهنگی مهندس بازرگان، صص ۳۵۳-

۳۷۹. پیوند دسترسی: [https://bonyadbazargan.com/wp-content/uploads/2019/08/Jeld-](https://bonyadbazargan.com/wp-content/uploads/2019/08/Jeld-08.pdf#page=353)

[08.pdf#page=353](https://bonyadbazargan.com/wp-content/uploads/2019/08/Jeld-08.pdf#page=353)

۲. شریعتی، علی؛ امت و امامت.

۲/۱/۸ آرای امام خمینی در باب حکومت اسلامی ۱

۱. موسوی خمینی، سیدروح‌الله؛ ولایت فقیه؛ مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (س)؛ ۱۳۸۱. پیوند دسترسی:

<https://noorlib.ir/book/info/3281>

۲. جزوه ادراک ولایت مطلقه فقیه در دهه نخست حیات جمهوری اسلامی.

۲/۱/۹ آرای امام خمینی در باب حکومت اسلامی ۲

۱. موسوی خمینی، سیدروح‌الله؛ شئون و اختیارات ولی فقیه (ترجمه مبحث ولایت فقیه از کتاب البیع)؛ وزارت

فرهنگ و ارشاد اسلامی؛ ترجمه مرتضی حاج علی فرد، جعفر کیوانی و مرتضی شفیعی شکیب. پیوند دسترسی

۲/۱/۱۰ ولایت فقیه (دیدگاه‌های مرحوم مومن)

۱. المؤمن القمی، الشیخ محمد الولاية الالهية الاسلامية او الحكومة الاسلامية؛ دسترسی:

<https://lib.eshia.ir/12446/1/548>

جلد ۱: صص ۹-۵ / صص ۲۲۰-۲۳۶ / صص ۳۰۹-۳۲۸ / صص ۳۳۳-۳۳۴ / صص ۳۵۸-۳۷۳ / صص ۴۱۸-

۴۳۵ / صص ۵۱۱-۵۲۰ / صص ۵۳۹-۵۴۸

جلد ۲: صص ۳-۱۷

۲/۱/۱۱ ولایت فقیه (دیدگاه‌های متأخر مرحوم منتظری)

۱. منتظری، حسینعلی، مبانی مردم‌سالاری در اسلام (ترجمه و تلخیص بهرام شجاعی)، انتشارات سرایی. پیوند

مقدمه و پیشگفتار: از پایان فهرست تا ۳۱

پیشگفتار نویسنده: ۳۸-۴۵ بحث حکومت

بخش اول: اصل عدم ولایت کامل. (۶ صفحه)

بخش دوم: ولایت پیامبران و امامان کامل. (۲۴ صفحه)

بخش سوم: ۱۰۵-۱۳۹ (ضرورت حکومت در عصر غیبت)

بخش پنجم کامل.

بخش ششم: ۲۷۳-۲۹۵ (وظایف و اختیارات مردم / مسئولیت رهبر و کارگزاران او)

رؤیت هلال توسط حاکم ۴۵۹-۴۶۴

۲/۱/۱۲ بررسی رویکردهای امتناعی در اهل سنت و شیعیان و نقد آن (نمونه علی عبدالرازق و مهدی بازرگان)

۱. عبدالرازق، علی؛ الاسلام و اصول الحکم؛ دارای دو ترجمه فارسی: اسلام و مبانی قدرت؛ اسلام و مبانی حکومت. ترجمه امیر رضایی (اسلام و مبانی قدرت) بیشتر توصیه شده است.

۲. بازرگان، مهدی؛ خدا و آخرت هدف بعثت انبیا؛ در: مجموعه آثار، جلد ۱۷، بنیاد فرهنگی مهندس

بازرگان، ۱۳۸۶. صص ۲۶۶-۳۶۰. پیوند دسترسی: [https://bonyadbazargan.com/wp-](https://bonyadbazargan.com/wp-content/uploads/2017/09/Jeld-17.pdf#page=266)

[content/uploads/2017/09/Jeld-17.pdf#page=266](https://bonyadbazargan.com/wp-content/uploads/2017/09/Jeld-17.pdf#page=266)

۲/۱/۱۳ مرحوم حائری یزدی) بررسی رویکردهای امتناعی در شیعیان و نقد آن (مباحثه آقای جوادی آملی با

۱. مباحثه آقای جوادی آملی و آقای مهدی حائری یزدی:

a. آشنایی با نظریه وکالت مالکان شخصی مشاع

b. جوادی آملی، عبد الله؛ سیری در مبانی ولایت فقیه؛ حکومت اسلامی؛ پاییز ۱۳۷۵، صص

۵۰ تا ۸۰. پیوند

c. حائری یزدی، مهدی؛ نقدی بر مقاله «سیری در مبانی ولایت فقیه؛ حکومت اسلامی

زمستان ۱۳۷۵؛ شماره ۲؛ صص ۲۲۳-۲۳۳. پیوند

d. جوادی آملی، عبد الله؛ نقد نقد؛ حکومت اسلامی زمستان ۱۳۷۵ - شماره ۲؛ صص ۲۳۴-

۲۵۰.

e. حائری یزدی، مهدی؛ گفت و گوهای خردمندانه درباره حکومت اسلامی؛ حکومت

اسلامی؛ بهار ۱۳۷۶؛ شماره ۳؛ صص ۱۸۵-۱۹۱.

f. جوادی آملی، عبد الله؛ مباحثی پیرامون تبیین ولایت فقیه؛ حکومت اسلامی؛ بهار ۱۳۷۶

- شماره ۳؛ صص ۱۹۲-۲۰۸

۲/۱/۱۴ ارائه دانشجوین

۲/۱/۱۵ ارائه دانشجوین